

HANUL LUI ÎNJUGĂ-URS

În prima jumătate a secolului trecut se afla în spatele spitalului Colțea un han al lui Constantin Sărățeanu, cunoscut mai bine sub numele de *Hanul lui Înjugă-urs*. Nu se poate stabili documentar când a fost construit acest han, dar este probabil că existența sa se situează în epoca de după 1830, când negoțul bucureștean a luat o mare dezvoltare în urma păcii de la Adrianopol (1829). În această epocă apar foarte multe hanuri în București și viața economică dobândește un ritm viou și activ. Locul precis pe care fusese construit hanul este indicat a fi în 1867 în „suburbia Scaunele, strada Polonă nr. 7 din Culoarea de Galben”¹.

Proprietarul hanului, Constantin Sărățeanu, îl moștenise de la tatăl său Dimitrie Sărățeanu și în acest scop obține o dovadă de notorietate la 19 noiembrie 1867 de la trei martori, dintre care unul, Manole Agiu, fusese timp de trei ani arendașul hanului. Această dovadă i-a fost necesară lui Sărățeanu deoarece la 21 noiembrie a aceluiași an, prin procuratoarea sa Calopi Lepădătescu, obține un împrumut de 9 600 lei, pe timp de un an, de la Nicolae Bălăceanu, zălogind „tot hanul meu, cu tot locul și cu toate clădirile ce-i zice Hanul lui Înjugă-urs”².

Porecla de „Înjugă-urs” ar fi avut-o tatăl lui Dimitrie, deci bunicul celui care se împrumută, numit tot Constantin, despre care se spune că era înalt și voinic, de o forță extraordinară. Trimițind un car să aducă lemne din pădure, i se aduce la cunoștință că un urs ar fi sfîșiat un bou. Atunci s-a dus singur în pădure și ce-a făcut, ce n-a făcut, l-a văzut satul întreg întorcându-se cu carul plin de lemne și cu ursul înjugat alături de bou rămas³. De atunci i-a rămas porecla de „Înjugă-urs”, care a dat numele hanului.

Hanul Înjugă-urs făcea parte din categoria hanurilor mijlocii, din apropierea târgurilor bucureștene, ale căror venituri nu izvorau din prăvălii, nici din chiriile pentru locuințe permanente, din odaile ce se închiriau cu noaptea sau pentru câteva zile. Fiind așezat foarte aproape de Tîrgul Cucului, hanul își avea clienții săi printre negustorii străini, care veneau cu afaceri în târg sau printre cei care soseau cu treburi la București. Avea 19 odăi și se plătea pentru el un impozit care varia pe an de la 71 la 162 lei.

La 29 ianuarie 1881 Constantin Sărățeanu obține un certificat de la Primăria orașului București din care se constată că Hanul Înjugă-urs figurează „în planul parcelar general al orașului, ridicat în anul 1846 de d. arhitect Boruzin, și este așezat în colțul stradelor Polonă și Colțea, actualmente strada Polonă nr. 7”. Se menționează în certificat că hanul figurează pe plan, „cu întreaga fațadă de la stradă pe ambele strade acoperite cu construcțiune, avînd în strada Polonă forma curbaturei stradei”⁴.

Constantin Sărățeanu și soția sa Pompilia avea o fiică cu numele mamei sale, căsătorită la 12 iunie 1884 cu Mihail Alexandrescu și înzestrată cu Hanul Înjugă-urs, evaluat la 4 000 galbeni. Se pare că Alexandrescu se îm-

¹ I. Ionașcu, *op. cit.*, p. 375, doc. 249.

² *Ibidem*, p. 375, nota din josul paginii.

³ George D. Florescu, *Alaiul înmormîntării lui Alexandru Nicolae Suțu Voevod la 20 ianuarie 1821*, București, 1932, p. 23.

⁴ I. Ionașcu, *op. cit.*, p. 383, doc. 263.

bolnăvește grav la câțiva ani după căsătorie; face testamentul la 1 iulie 1891 și moare la 12 decembrie 1892. Pompilia și soacra sa Marghioala intră în proces pentru succesiune și după doi ani de judecăți se împacă și vînd împreună Eforiei Spitalelor Civile construcția vechiului han și terenul pentru 55 000 lei, la 28 noiembrie 1894. Pînă la această dată împrumutul contractat de C. Sărățeanu în 1867 nu fusese achitat decît în parte. La 9 ianuarie 1895 actul de ipotecă se afla în mîna lui I. D. Movileanu și este radiat cu suma de 5 800 lei¹.

După vînzare terenul fostului han Înjugă-urs, în suprafață de 786 m², se înglobează în proprietatea spitalului Colțea.

HANUL MANUC

Unul dintre hanurile bucureștene care s-au bucurat de o faimă deosebită în prima jumătate a secolului al XIX-lea este *Hanul Manuc*. Această faimă se datorește în cea mai mare măsură lui Manuc Bei, un om despre care s-au spus atît de multe, adevăruri și legende, încît figura sa nu se va putea reduce niciodată la proporțiile juste ale adevărului istoric. Bogat și mai tîrziu foarte bogat, puternic prin relațiile politice pe care și le-a făcut, el urcă scara măririlor cu mare ușurință, încărcat de titluri și recunoștințe, dar se prăbușește cînd nimeni nu se aștepta la aceasta. Istoricul Hanului Manuc, pentru epoca sa de început, ar fi incomplet fără o schiță biografică a acestui om excepțional de abil și de înzestrat; mai tîrziu hanul urmează destinul familiei și averii stăpînului său.

*Viața și familia lui Manuc*². Familia lui Manuc își trage originea din satul Karpi, regiunea Araratului. Bunicii săi au colindat Armenia și au emigrat prin Turcia în Europa. Tatăl său, Martiros Mirzaian, se însură la Burgas cu fiica unui negustor bogat și se stabili apoi la Rusciuk, unde se dedică comerțului. În puțină vreme ajunge mare negustor și, rămînînd văduv, se însură a doua oară cu Mamica, fiica lui Hanum-Oglu, alt negustor înstărit. Din această căsătorie s-a născut la 1769 Manuc.

Prima parte a copilăriei și-o petrecu la Rusciuk, în mediu armenesc, unde învăță la școala comunității. La vîrsta de 12 ani a fost trimis la Iași, unde sub dirijarea unui negustor armean învăță limbile care se vorbeau aici, între care n-au lipsit limba franceză și rusă, și își însuși primele cunoștințe despre viață. După patru ani, în 1785, reveni la Rusciuk și după alți doi-trei ani, foarte tînăr, se căsătorii cu Mariam, fiica lui Avedis. Se pare că rechemarea de la Iași și căsătoria se datorau unei boli de care suferea tatăl său, fiindcă acesta muri în curînd și Manuc luă în mîinile sale conducerea afacerilor rămase de la el. Deși tînăr și fără multă experiență neguțătorească el a știut să se descurce de minune în treburile sale și să-și sporească averea într-un mod surprinzător.

Manuc și Mariam au avut șase copii: doi băieți, Ioan-Murat și Grigore-Feirat, și patru fete: Ecaterina căsătorită cu Lazarev, Pembe măritată cu Iacob Melicturabean, consilier de curte, și alte două fete, Mariam și Gaiane care au murit de timpuriu. Soțul Ecaterinei, Hristofor Lazarev (1799—1871) ajunge șambelan la curtea țarului și se trăgea dintr-o străveche familie de

¹ *Ibidem*, p. 384, nota.

² Gheorghe Bezviconi, *Manuc-Bei*, ed. a II-a, Chișinău, 1938.